

Invencible

Unbesiegbar, Werner Herzog, 2001

El poder de la ment i el poder de la propaganda.

Werner Herzog

Werner Herzog (1942) és un dels directors més coneguts de l'anomenat Nou Cinema Alemany, que s'inicià a mitjans dels anys 60 a la República Federal Alemanya. El moviment entenia els directors cinematogràfics com a autors complets, visionaris i artísticament responsables de tot el producte final. Però, Herzog és també un dels autors més particulars amb unes obres ben personals dins la cinematografia alemanya del segle XX. Ell considera la seva obra simplement com el producte d'un treball de les imatges i les idees.

Director, escriptor, productor, escenògraf de cabaret i d'òperes, i sobretot documentalista, a Herzog se'l coneix internacionalment pels seus films dramàtics, pels quals ha rebut premis internacionals i també llargs aplaudiments del públic. En aquests treballs li han reconegut una poesia mística especial, agre, però fascinant, que alguns crítics cinematogràfics han tatxat també de petulant i a cops

d'histrionic. La figura de l'excèntric actor Klaus Kinski ha estat una peça clau en aquest procés, aportant a l'univers d'Herzog uns personatges amb un particular carisma.

Els films més interessants d'Herzog, com són *Aguirre i la còlera de déu* (1972), *El misteri de Kaspar Hauser* (1975), *Nosferatu el fantasma de la nit* (1978) i *Fitzcarraldo* (1982), defineixen una imatgeria molt poderosa, reflectida en paisatges excepcionals i natures impressionants, les quals capturen històries in-creïbles d'homes sols en circumstàncies impossibles. Tot i que les localitzacions i els arguments abarquen la geografia mundial, la temàtica és recurrent. Herzog al·ludeix amargament a la destrucció de les persones humanes en nom de la societat i d'uns pocs, una temàtica amb evidents referències a l'Alemanya de Hitler.

D'ençà del seu darrer film de ficció a finals dels anys 80,

Herzog ha dirigit més d'una vintena de documentals rodats arreu del món. Com una extensió més d'aquesta voluntat de retratar la humanitat, i sota la idea que no existeixen clares fronteres entre realitat i ficció: «ambdós prenen fets, caràcters, històries i juguen de manera similar». Tanmateix, el 2000 retorna (breument) al llargmetratge de ficció amb *Invencible* que presentà al Festival de Venècia 2001.

El film

Invencible narra la història de Zishe Breitbart, un humil, bonàs i fornit ferrer, jueu polonès, que un representant d'artistes de Berlín convenç de viatjar a la capital alemanya per treballar al Palau de l'Ocult, un local de varietats que dirigeix un estrany personatge mefistotèlic, Hanussen, amb connexions amb altes instàncies del poder nazi emergent. Dalt dels escenaris, el fornit ferrer es converteix en l'heroi ari Sigfrid per al gaudiment del públic nazi, però com a pròpia humiliació.

Breitbart es convertirà aleshores en un heroi, dedicat a l'obsessió que consumeix tots aquells que l'envolten. Amb *Invencible*, Herzog reprèn la tècnica de la narració d'uns fets reals tenyits d'imaginació per confeccionar un relat d'època, amb aspecte de conte màgic, però que en realitat és un retrat profundament amarg del món, en aquest cas, l'Alemanya als albors de l'era nazi.

Herzog en aquesta història està interessat en la dinàmica del poder. Breitbart i Hanussen esdevenen símbols no del poder, sinó dels mètodes de l'exercici del poder. Ens mostra com el poder de la ment i la manipulació arriben més lluny que no pas la força bruta. Un argument que cal contextualitzar en l'Alemanya dels anys trenta, on un partit minoritari guanyà el poder gràcies a una persuasiva maquinària de propaganda i al carisma d'un líder. Rere aquesta metàfora, la pel·lícula evoca interessants temàtiques i troba una nova forma d'apropar-nos a una qüestió prou treballada, com és l'ascensió del poder nazi. Tanmateix, la producció artística presenta dificultats.

Actors i producció

L'estructura de la història converteix Breitbart en el personatge central del film. El fornit naïf jueu està interpretat pel finès Jouko Ahola, atleta guanyador dels Campionats Mundials de l'Home Més Fort, però amb dubtoses dots interpretatives. Al seu costat, Tom Roth li fa la contrapart amb el personatge Hanussen, i evidentment se'l menja cada vegada que

comparteixen pantalla. Aquesta doble confrontació que es dona entre simplicitat-buidor i astúcia-força interpretatives, d'alguna manera vol reflectir la personalitat mateixa dels personatges, però en canvi no aconsegueix donar aquest gir i fa que el film perdi força i, pitjor encara, interès.

Sens dubte, es tracta d'un film dirigit amb mestratge en què es noten les dots d'autor i el bagatge tècnic d'un director que sap moure la càmera per mostrar el què vol dir. Per la irregularitat del guió i un registre artístic fluix, si més no desequilibrat, no deixa lluir el producte final. Hi ha escenes d'hip-nòtica atmosfera on es reconeix òbviament els particulars signes d'identitat del director alemany, però en conjunt no podem dir que es tracti d'un dels seus millors films.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció i guió: Wermer Herzog
Producció: G. Bart, W. Herzog i C. Ruppert
Fotografia: Peter Zeitlinger
Muntatge: Joe Bini
Música: K. Badelt i H. Zimmer
Direcció artística: Ulrich Bergfelder
País: Alemanya - GB
Any: 2001
Durada: 130 minuts
Idioma: anglès

Equip Artístic

Jouko Ahola: Zishe Breitbart
Tom Roth: Hanussen
Anna Gourari: Marta Farra
Max Raabe: mestre de cerimònies
Jacob Rein: Benjamin
Gustav-Peter Woehler: Landwehr
Udo Kier: Comte Helldorf
Herbert Golder: Rabí Edelmann

Filmografia

2001
Invencible
1988
Cobra Verde
1982
Fitzcarraldo
1979
Woyzeck
1979
Nosferatu: Phantom der Nacht
1974
Kaspar Hauser
1973
Aguirre, der Zorn Gottes
1971
Fata Morgana